

Kredse med at arbejde for Kirkens Adskillelse fra Staten, at der kom en Tid, da Staten ikke vilde slippe sit Tag i Kirken.

Der er jo en gammel radikal-ateistisk Opfattelse, som er den, at Staten egentlig skal holde fast paa Kirken. Hørup gjorde sig en Gang til Talsmand for — jeg har i en Artikel mindet derom, ganske vist underskrevet med Pseudonymet: Spidsborger —, at vi skulde holde paa Folkekirken, for hvis den forsvandt, hvis alle disse Aander slap løs, hvis de fik Lov til at tumle sig i Frihed, blev der ikke til at nære sig herhjemme for almindelige dødelige. Det var nu den Opfattelse. Der har ogsaa været en jacobinsk-ateistisk, der gik ud paa, at Folket skulde erobre Statsmagten og derigennem omdanne Kirken og tvinge den ind under Lydighed for sine statslige og demokratiske Formaal. Jeg har bekæmpet disse Opfattelser — det er der en Mængde Vidnesbyrd om i Rigsdagstidende — ved alle Kirkedebatter. Jeg har bekæmpet dem, jeg har altid sagt: Fra vor Side ønsker vi ikke paa nogen Maade at erobre Statsmagten for at bruge den til aandelig Propaganda i en bestemt Retning. Dér er vi Frihedsmænd, absolutte Frihedsmænd, ønsker en eneste Ting og ikke andet. Men Frihed er jo først og fremmest Frihed for andres Opfattelse — ellers er det jo ikke Frihed —, Frihed for alle Opfattelser.

Lejligheden kom. Det ærede Medlem Hr. Moltesen kunde faa en Lejlighed, da Kravet om Kirkens Adskillelse fra Staten kom inde fra Kirken selv, fra de kirkelige Medlemmer selv. Det var i 1916 i Anledning af det Røre, som Arboe-Rasmussen-Sagen havde fremkaldt. Jeg vil minde lidt derom, jeg tror, det har sin Betydning, ikke mindst i dette Øjeblik, og jeg tror, Tiden er inde til nu i Rigsdagen at fremdrage denne meget ejendommelige, lærerige og betydningsfulde Episode. Det var i 1916, at kirkeligt Landsforbund tog Initiativet til at faa et Udvalg nedsat, der skulde beskæftige sig med Forholdet mellem Kirke og Stat, og dertil indbød Repræsentanter for andre kirkelige Retninger. Man fik nedsat et Udvalg, der kom til at bestaa af: Prof. Harald Westergaard som Formand, Dr. jur. H. Ussing som Sekretær, Pastor J. P. Agger, Prof. J. Oskar Andersen, det nuværende ærede Medlem af dette Ting, Stiftprovst Barsøe, Provst Fenger, Provst Gøtsche, Gaardejer Hede-gaard, saa vidt jeg ved Medlem af det sidste Udvalg, Pastor Holt, Højesteretssekretær Hvidberg, Overbibliotekar Lange,

Adjunkt Loft, Stiftsprovst Lützhøft, Førstelærer Matthiessen, Provst Mogensen, Missionær Nielsen, Provst Nissen, Pastor Schack, Pastor Severinsen, Højskoleforstander Thomsen fra Børkop, Prof. Torm og Stiftsprovst Ussing, Mænd af forskellige kirkelige Retninger.

I dette Udvalg nedsattes et Underudvalg, bestaaende af 5 Medlemmer: Prof. J. Oskar Andersen, Højskoleforstander Thomsen, Provst J. Nissen, Prof. Torm og Prof. Westergaard. Underudvalgets Opgave var ifølge Beretningen, som dette Udvalg selv har afgivet, dels at undersøge Muligheden for en fredelig Afvikling mellem Kirke og Stat, dels at forsøge paa at formulere de Krav, som maatte tænkes opfyldt som Betingelse for, at man kan ønske Forbindelsen mellem Kirke og Stat opretholdt. Resultatet af Underudvalgets Arbejde blev et foreløbigt Udkast til Lov om Ophævelse af Forbindelsen mellem Kirke og Stat til nærmere Behandling i det hele Udvalg. Desuden opstillede man kortere Grundrids til Benyttelse i de Forhandlinger, man efter Udvalgets Ønske skulde føre med ledende Politikere.

I dette Grundrids har man først Betingelserne for, at Forbindelsen mellem Stat og Kirke vedvarer. Det er følgende 4 Punkter, der nu er af meget stor, ogsaa døgnpolitisk, Interesse:

„1. der gives Menighedsraad og Præster i et Stift Indflydelse paa Bispevalget, saaledes at de vælger 3 Mænd og indstiller dem til Kongen. 2. der gives Folkekirken Selvstyre i indre Anliggender.“ — Ved dette Selvstyre forstaa man, hvad det kirkelige Udvalg i sit Forfatningsudkast havde formuleret i sin § 55. — „3. der oprettes Stiftsraad og et Kirkeraad, byggede paa de nuværende Menighedsraad, til at tage Bestemmelser i de indre Anliggender — og 4. for de folkekirkelige Menigheder, der ønsker en friere Stilling til Folkekirkens Bekendelser og Ritualer, aabnes der Adgang til at blive statsunderstøttede Frimenigheder.“

Dette er af stor Interesse netop nu, bl. a. fordi Prof. J. Oskar Andersen var Medforlagsstiller her. Thi hvis man fra den Side — og det vil jo om lidt vise sig — i det væsentlige accepterer den højtærede Kirkeministers Kirkelovgivningskompleks, vil det altsaa sige, at man, da man i 1916 opstillede disse 4 Punkter som det Minimum, man maatte kræve for at ville bevare Forbindelsen mellem Kirke og Stat, i Princippet i det væsentlige ser dem opfyldt gennem dette Kirkelovgivningskom-